

אזמרה לשמך

פסקי הלכות ותשובות מפי מורינו הגאון רבי עמרם פריד שליט"א

דינים והלכות לימי ספירת העומר

הפמ"ג "ואחד האיש ואחד האשה שווין לאיסור". לפי"ז צריך לומר שגם בספירת העומר - כמו שלאיש אסור להסתפר כך גם לאשה יהיה אסור להסתפר, ויאסר על נשים להסיר כל שער בגופן (גבות וכדו'), ואף אין סיבה לחלק בין תספורת הנעשית ע"י שיעור או לייזר או כל צורה שהיא, ובכל אופן הוי תספורת. ולדברי המשנ"ב הנ"ל לכאורה צריך לומר שגם בספירת העומר יהיה אסור לנשים לסדר גבות וכדו' (אא"כ הוא לצורך מצווה כל"ט), אבל שלא לצורך מצווה לכאורה יהיה אסור.

אמנם נחלקו השו"ע והרמ"א ביו"ד סימן שצ' לגבי אבילות, האם מותר לאשה להסתפר בתוך שלושים, דלדעת השו"ע מותר, והרמ"א מחמיר בזה, ולפי השו"ע שמותר להסתפר בתוך שלושים מסתבר שכמו שהותר באבילות כך גם יהיה מותר בספירת העומר, דאבילות בתוך שלושים חמורה אף יותר מספירת העומר, כיון שדיני ספירת העומר החלו רק בזמן הגאונים. ואם השו"ע פוסק שלאשה נשואה מותר להסתפר בתוך שלושים כדי שלא תתגנה על בעלה או לבחורה לצורך שידוכים, אם כן הוא הדין בספירת העומר שיהיה מותר לנשים להסתפר.

ולדעת הרמ"א שאוסר לאשה להסתפר בתוך שלושים של אבילות, יש לדון האם גם בימי הספירה יהיה אסור, או שמא ספירת העומר דינה קל יותר כיון שהיא מנהג מאוחר ואפשר להקל לנשים. ולמעשה נראה שאפשר להתיר לנשים נשואות או לבחורות בשידוכים להסתפר במקום הצורך.

תספורת קטנים בספירת העומר

לעיל הובאו דברי הבה"ל בסי' תצג' שמי שמותר לו להסתפר בחול המועד - מותר לו להסתפר אף בימי ספירת העומר, ולפי"ז כיון שנפסק בשו"ע סי' תקלא' שמותר לגלח קטן במועד אם יש שער שמציק לו, כיון שאין האשם בו במה שלא הסתפר מקודם, א"כ גם בימי הספירה יהיה מותר לספר קטנים. והמשנ"ב בסי' תקנא' ס"ק פב' לגבי שלושת השבועות מביא מחלוקת האם האיסור לספר קטנים הוא דווקא בשבוע שחל בו, ופסק שעד שבוע שחל בו אפשר להקל לקטנים, ולפי"ז בספירת העומר אפשר להקל לספר קטנים. אך למעשה נהגו להחמיר שלא לספר, ורק במקום הצורך כגון שיש לקטנים שערות המפריעות להם או שסובלים מכינים וכו', אפשר להקל לספר אותם.

תספורת בראש חודש אייר שחל בער"ש

כתב המשנ"ב בסימן תצג' ס"ק ה' (ומקורו בב"ח בשם הגהות ומנהגים): "אם חל ר"ח (אייר) בשבת - כיון שיש כאן תוספת שמחה - שבת ור"ח, יש להתיר להסתפר בע"ש מפני כבוד השבת וגם לישא אשה בו ביום". ועל כן בשנה זו, ביום שישי הבעל"ט - ראש חודש אייר, מאחר ויש כאן שני דברים - גם שבת וגם ר"ח, מותר מיום חמישי בלילה להסתפר לכבוד שבת (וגם לספרדים מותר להסתפר, עי' היטב כף החיים סי' תצג' ס"ק יב').

ויש להקשות על דברי המ"ב שהרי תמיד כשר"ח אייר חל בשבת, גם יום שישי שלפניו יהיה ר"ח, וא"כ יוצא שהמסתפר ביום שישי מסתפר בר"ח, ובסי' רס' ס"ק ז' פסק המשנ"ב צוואת ר' יהודה החסיד שיש מקומות שנהגו שלא להסתפר בר"ח, ואילו כאן הוא מתיר להסתפר ביום שישי שחל בו ר"ח אייר. ובפשטות י"ל שר"ח אייר שאני, כיון שלא היה אפשרות להסתפר קודם לכן או אחרי כן, ובאופן כזה לא נאמרה צוואת ר' יהודה החסיד. ולכן אפשר להסתפר ביום שישי גם לפי ר' יהודה החסיד למרות שהוא ר"ח.

ואף שבשאר שנים יש מחמירים בזה ואף בר"ח אייר לא מסתפרים משום צוואת ר' יהודה החסיד, בשנה זו ודאי אפשר להקל לכל האנשים שלא יכלו להסתפר לפני פסח מכל מיני סיבות, ואפשר להקל ולהסתפר מיום חמישי בלילה עד ליום שישי בשקיעה, אבל לאלו הנוהגים כדעת האר"י ז"ל אין להסתפר עד ליל מ"ח לעומר.

תספורת נשים בספה"ע

יש לדון האם מותר לנשים להסתפר בספירת העומר, ואף שהותר לנשים להסתפר בחוה"מ (חוץ משיער הראש), ובביאור הלכה (סי' תצג' ד"ה "נוהגים שלא להסתפר וכו'") כתב וז"ל: "ומ"מ אותן המותרין להסתפר בחוה"מ כבסימן תקלא' א"י"ל דגם בספירה שרי דלא עדיף מחוה"מ [פמ"ג]", ולכאורה יש להתיר להן תספורת, מ"מ אינו כן, כיון שכל הסיבה שמותר לנשים להסתפר בחול המועד היא בגלל צורך הגוף (כמבואר בבה"ל בסי' תקמו'), וודאי שזה לא שייך בימי הספירה, שהרי ימי הספירה הם ימי אבילות. ולגבי תספורת נשים בשלושת השבועות פסק השו"ע (סי' תקנא' סעיף יב'): 'תספורת שבוע זה, אחד ראשו ואחד שער כל גופו - אסור', וכתב המשנ"ב בס"ק עט' בשם

גילוח שפם

לפי האמור בביאור הלכה הנ"ל, הרי בחול המועד מותר לגלח שפם אף כשאין מעכב את האכילה (כמבואר בס' תקלא'), ובשלושת השבועות מותר לגלחו רק אם הוא מעכב את האכילה (כמבואר בס' תקנא'). ועל כן בימי הספירה, שפם המעכב את האכילה ודאי שמותר לגלחו כשם שמותר בשלושת השבועות, ושפם שאינו מעכב את האכילה יש לדון האם דינו כבחול המועד שמותר או שימי הספירה חמורים יותר ואסור כבשלושת השבועות. ולמעשה מסתבר שדינו כבשלושת השבועות שרק כשהוא מעכב את האכילה מותר, ואם לאו - אסור.

ספירה בברכה כשחושש שישכח

כתב המשנ"ב (סי' תפט' ס"ק ג') "וכמדומה דבמדינותינו לא נהגי נשי כלל לספור, וכתב בספר שולחן שלמה דעכ"פ לא יברכו דהא בודאי יטעו ביום אחד". ולפי זה לכא' יש לדון באיש החושש שישכח לספור באחד מן הימים, (ובמיוחד בימים אלו כשמתפללים ביחידות שהדבר מצוי יותר לבא לידי שכחה) האם יספור בברכה או לא. אבל באמת אין כאן מקום לספק, וודאי שיספור בברכה ואינו דומה לנשים, מפני שמה שהמשנ"ב כותב שנשים לא יברכו מחשש שישכחו, הוא דווקא בנשים שמעיקר הדין אין חייבות כלל לספור [ובמק"א נתבאר שהחשש הוא משום שמא יטעו ולא משום שמא ישכחו ולא שכיח בגברים], ועל כן עדיף שלא תברכנה שמא יבואו לידי ברכה לבטלה, (ויש בזה נידון ע"פ התוס' (כתובות עב') האם זו ברכה לבטלה, ואכמ"ל), אך אשה שיודעת בבטחה ללא ספק שלא תשכח לספור (ועמדה בזה בשנים עברו), יכולה לספור בברכה. ורק כשאינה בטוחה שתזכור תמיד לספור לא תברך. (ואף אשה שהתחילה כבר לספור בברכה והיא אינה בטוחה שתמשיך בכך עד סוף הספירה, נראה שתמשיך לספור בלי ברכה, והברכות שכבר בירכה אין לבטלה לכו"ע, כי היא ממשיכה לספור). ולכן אף איש שחושש שישכח לספור, אף על פי כן - יספור בברכה.

המסופק אם ספר

אדם המסופק אם ספר או לא, ממשיך לספור בברכה, כיון שרק מי שודאי לא בירך באחד הימים לא ביום ולא בלילה - ממשיך לספור אחר כך בלא ברכה, אבל אם מסופק אם ספר אתמול או לא, יכול להמשיך לספור בברכה, והטעם משום דהוי ספק ספיקא, כיון שלפי רוב הראשונים כל יום ויום הוא מצוה בפני עצמה, ורק לכתחילה חוששים לשיטת הבה"ג שזו מצווה אחת ארוכה, וממילא במקום שיש ספק אז אנחנו מצרפים את דעת רוב הראשונים ויכול להמשיך לספור בברכה. ואף שלדעת הבה"ג היא מצווה אחת ארוכה, כאן מאחר ויש צד שכן ספר - ממשיך לספור בברכה (עי' סימן תפט' סעיף ח).

אכילה לפני ספירת העומר

אסור לאכול לפני ספירת העומר, ורק ע"י שומר מותר (תפט' ס"ק כג'). ויש לדון שיש חילוק בין היתר אכילה לפני מנחה ומעריב להיתר אכילה לפני ספירת העומר, שאדם שיש לו זמן קבוע שהוא מתפלל או מניין קבוע או שעון מעורר יכול לאכול קודם תפילת מנחה או ערבית (סימן פט' סעיף ו' וסימן רלב' ס"ק כח' וכת' וסימן רלה' ס"ק יח'), אבל לפני ספירת העומר אי"ז מספיק, שכל אלו נחשבים 'שמש', ומותר לאכול לפני מנחה וערבית אם מעמיד 'שמש', אך לספירת העומר יש להעמיד שומר ממש, ולכן אי"ז מספיק וצריך עיון בכל זה. ולמעשה נראה להקל ששעון מעורר שכותב בו 'ספירת העומר' הוי שומר אף לענין ספירת העומר.

ספירה קודם התפילה

מותר לספור ספה"ע לפני תפילת ערבית כאשר מתכוון להתפלל מעריב מאוחר יותר ויכול קודם לספור ומאוחר יותר להתפלל, מפני שהסיבה שסופרים תמיד לאחריה היא כיון שתדיר ואינו תדיר - תדיר קודם, אבל כאשר מתכוון להתפלל מעריב מאוחר יותר, לא שייך בזה דין קדימה של תדיר (כמבואר בס' רפ' סע' ג'). ורק אדם שמתכנן להתפלל במנין לא יספור בעצמו לפני התפילה בציבור, כיון שהוא ישכח שכבר ספר את העומר ויספור בטעות שוב עם הציבור, וכן יש לחשוש שכיון שלא סופר עם הציבור ישכח לספור כלל, אך המתפלל ביחידות שאין לו חשש זה, עדיף שיספור מיד בתחילת הלילה. ועל כן, בימים אלו שרבים מתפללים ביחידות עדיף שיספרו ספירת העומר מיד, כמבואר בחי"א כלל קלא' ס"ב ובשו"ע הרב סימן תפט' ס' ג' וכ"מ במשנ"ב סימן תפט' ס"ק ב' שיש מצווה לספור בתחילת הלילה משום תמימות, אומנם בר"ן סוף ער"פ משמע שרק בלילה הראשון יש דין לספור בתחילת הלילה משום תמימות.

נזכר ביום שלא ספר

אדם שנזכר ביום שלא ספר ספה"ע בליל אמש, יספור ביום בלא ברכה וימשיך בימים הבאים לספור בברכה. ואם נזכר בשקיעה - עד שלוש עשרה דקות אחר השקיעה, עדיין יכול לספור את הספירה של יום האתמול, וימשיך לספור את שאר הימים בברכה. ונתבאר כ"ז באזמרה לשמך מס' 46.

מנגינות בספירת העומר

אדם בריא בגופו ונפשו ודאי שאסור לו לשמוע מנגינות בספירת העומר, ואין הבדל בין סוגי המנגינות (שקט, וואקלי וכו'). אבל מי שמצבו הנפשי ירוד מאוד והמוזיקה משפיעה עליו לטובה, מותר לו לשמוע. וכן לילדים עד גיל שש מותר, ואף אם הגדולים שומעים ברקע את המנגינה אין בזה איסור, כי הם אינם מתכוונים לשמוע ולהנות ממנה.